

[Hans Conrad Koefoed.]

endnu en grund, og måske for os en mere væsentlig grund, til at tiltræde dette forslag om et års udsættelse, nemlig at man derved vil vinde tid til at se nærmere på, eventuelt foretage en ændring i selve ejendomsskyldloven, loven af 7. august 1922, og jeg kan med det samme sige, at det er ganske særlig den afgørende paragraf i loven, nemlig § 1, som jeg tænker på.

Her har vi jo det snart berømmelige udtryk „handel og vandel“. Denne vending er blevet berømmelig, fordi der gennem årene har stået en varm og stedsevarende strid om, hvad der ligger i dette udtryk. Fra ligningsdirektoratets side har man, så længe jeg har kendt til det, og jeg tror iøvrigt hele tiden, fastholdt et rent standpunkt i så henseende, idet man har sagt: handel og vandel er blot et ordspil, det er en vending, man bruger, ligesom man f. eks. siger: med nød og næppe. Det sidste udtryk betyder: med nød, og det første udtryk betyder: handelsmæssigt. Andre har haft en anden opfattelse, at udtrykket handel og vandel kunne betyde det samme som en anden vending, man bruger, når talen er om tings værdi, idet man siger: hvad er den værd mellem brødre? — og det vil i virkeligheden sige: hvad der er denne tings brugs-værdi eller afkastningsevne?

Denne strid har været standende, men som sagt, det har ikke været muligt at gøre noget indtryk på de overordnede ligningsmyndigheder. Og det gjorde heller ikke så meget, sålænge resultatet af disse to fortolkninger af udtrykket faldt nogenlunde sammen, men det gør de langt fra i øjeblikket. I byerne er der bolig-nød, og nybygning er vanskelig at foretage, den er også meget dyr. Men menneskene skal nu engang have tag over hovedet, det er en livsfornødenhed, og for at få det giver man afkald på andre livsfornødenheder, slår i hvert fald af på dem; derfor betaler man faktisk mere for denne livsfornødenhed, end man har råd til, og derfor igen betaler man mere, end denne livsfornødenhed i virkeligheden er værd, mere end dens virkelige værd.

Men på landet er dette misforhold endnu mere udpræget. Her er forholdet det, at her køber man ikke blot en bolig, men man køber en bedrift, man køber en arbejdsplads. Udbudet af landejendomme er imidlertid for lille til behovet, af flere årsager. Der er kapital her i landet udenfor landbruget, som under de for tiden lidt usikre forhold på dette område ønskes anbragt i faste værdier, og som ikke mindst efterspørger den faste værdi, som jord er, og dermed

landbrugsejendomme. Af de samme grunde holder de nuværende landejendomsbesiddere længere fast på deres ejendom, end de måske ellers ville have gjort. Det er vanskeligt at oprette nye brug, og det er det af flere grunde. Men ungdommen — og vi har jo da nogen ungdom tilbage på landet endnu — den står der, den skal til, og den vil have sin egen virksomhed. Derfor betaler de den pris, der nu engang må betales, men som jeg uden betænkning vil betegne som absolut for høj.

Ja, siger man, men disse unge landmænd klarer sig jo. Det kan være rigtigt nok, men *hvordan* bærer de sig ad med at klare sig med de økonomiske forpligtelser, de får på disse ejendomme? De klarer det kun ved at give afkald på forrentning af den kapital, de har sat i ejendommen, i de fleste tilfælde i alt fald; de klarer det kun ved også at give afkald på alt, hvad der hedder ferie og weekend; de klarer det kun ved ikke at spørge om arbejdstidens længde og kun ved, at mand og kone begge to gør deres indsats i denne bedrift gennem 12—14 timers arbejdsdag. Det er meget prisværdigt, at det er sådan, men jeg finder det ikke retfærdigt, men bundretfærdigt, når man benytter en på grundlag af det, jeg her har anført, betalt pris som skattegrundlag. Jeg ser sådan på det, at derved gør man kun eet: man lægger en ny byrde ovenpå dem, som de unge mennesker i forvejen har påtaget sig.

Derfor mener vi, at der trænges til en ændring eller en afklaring af forståelsen af den nuværende lov, og kan man ikke komme dertil, så en ændring af selve loven. Jeg ved godt, at det er det nemmeste for ligningsdirektoratet at benytte salgsprisen, handelsprisen. Dertil fordres der ikke noget som helst kendskab til de praktiske forhold. Man tager vurderingsprisen, den har man på papiret, og man tager statistikken, den får man også på et papir; så foretager man en sammenligning, og derefter giver man sine direktiver og træffer sine beslutninger. Man kan måske sige, at det ville være vanskeligt for ligningsdirektoratet at få kontrol med vurderingerne, hvis de skulle foretages på det andet grundlag, som jeg her har skitseret, men der er ingen tvivl om, at de lokale vurderingsmænd ude omkring i sognene og byerne vil være i stand til at foretage en vurdering på dette grundlag, og der er vel heller ikke nogen tvivl om, at ligningsrådet — i alt fald de af ligningsrådets medlemmer, som jeg vil betragte som det praktiske livs folk, bl. a. de, der er valgt af rigsdagen — skulle kunne være i stand til at kontrolere en sådan vurdering. Men jeg vil